

نوزدهمین جلسه از سلسله جلسات خانه اخلاق پژوهان جوان در تاریخ یکشنبه ۴ بهمن ماه برگزار می شود. در این جلسه **دکتر محمد فتحعلی خانی**، رئیس پژوهشکده علوم اسلامی درباره این موضوع که **چگونه روش نقلی را در مطالعات اخلاق اسلامی به سرانجامی برسانیم** سخن خواهند. پیش از آن نیز گزارشی از کتاب در دست انتشار **استنباط آموزه اخلاقی از متون دینی و ادله لفظی**، نوشته حجت الاسلام محد عالم زاده نوری، توسط حنیف نصراللهی ارائه خواهد شد.

چکیده:

بسیاری از متون اخلاق اسلامی در معناشناسی مفاهیم اخلاقی و شناسایی احکام اخلاقی به آیات و روایات استناد می کنند. این کار عمدتاً تحت تأثیر علم فقه و روش شناسی آن صورت می پذیرد. غالباً ترغیب کننده اخلاق پژوهان مسلمان در رجوع به متن برای شناخت احکام اسلامی ناشی از این واقعیت است که بعثت رسول اکرم صلی الله و علیه و آله به فرموده خود ایشان برای تمیم مکارم اخلاق است. لذا نمی توان تصور کرد که چنین رسالتی بدون اعلام و تعلیم احکام اخلاقی و معرفی روش های تحلی به اخلاقیات صورت پذیر باشد. تقویت کننده ی این رهیافت فراوانی مواضع و مواعظ اخلاقی در کتاب و سنت است.

رجوع اخلاق نگاران مسلمان به قرآن و روایات با توجه به نکات فوق قابل توجیه است، لکن این به معنای مستغنی بودن اخلاق اسلامی از مباحث روش شناختی نیست. مقدمه کتاب استنباط آموزه اخلاقی از متون دینی و ادله لفظی نوشته ی حجت الاسلام و المسلمین عالم زاده ی نوری ضمن شناسایی حیطه های مختلف اخلاق پژوهی متن گرا در اسلام، میان فقه الاخلاق (به معنایی نزدیک به علم اخلاق اسلامی) و فقه الاخلاق (به معنایی نظیر فقه عبادات و معاملات) فرق می نهد و می کوشد بخش هایی از روش رجوع به متن در فقه الاخلاق به معنای نخست را معرفی نماید. این مقدمه در عین حال، مبحث روش شناسی اخلاق اسلامی (به عنوان مبحثی معرفت شناختی) را جز به صورتی جسته و گریخته طرح نمی کند. این مقدمه اما چارچوب مناسبی را برای ورود به مباحث روش شناسی علم اخلاق به دست می دهد. راقم این سطور با استفاده از این چارچوب به پرسش های ذیل عطف توجه خواهد کرد و در فراهم آوردن اصولی برای پاسخگویی به آنها خواهد کوشید:

- آیا پرسش ها (با توجه به موضوعات و محمول هایشان) روش پاسخ خود را متعین می کنند؟
- آیا پرسش های اخلاقی قابلیت پاسخگویی به روش نقلی را دارند؟
- آیا تکثر روش شناختی در اخلاق اسلامی پذیرفتنی است؟